

**ODPOWIEDŹ DANA DELEGACJI WIECU «SOCJALNEJ
DEMOKRACJI KRÓLESTWA POLSKIEGO I LITWY»**

(16 grudnia 1918 r.)

«Kurier Warszawski» z dnia 17 grudnia 1918 r. podał wiadomość, że dnia 16 grudnia 1918 r. Piłsudski przyjął delegację wiecu zorganizowanego przez «Socjalną Demokrację Królestwa Polskiego i Litwy» (t. zn. przez ten wiec odłam socjalistów, który był bardziej od P. P. S. radykalny pod względem społecznym i mniej od niej narodowym). Delegaci wiecu przedstawili ciężkie położenie materialne bezrobotnych, domagając się od rządu mieszkań, chleba, pracy i opieki.

Komendant Piłsudski oświadczył, że sprawa robót publicznych stanowi obecnie jedno z najważniejszych zagadnień państwowych, a przyrzekając poparcie żądań bezrobotnych, obiecał porozumieć się w tej sprawie z prezesem ministrów.

W odpowiedzi na przemówienie delegata górników, nacechowane duchem bolszewizmu

Piłsudski zalecał zachowanie spokoju i cierpliwości, gdyż uregulowanie stosunków ekonomicznych w Polsce musi iść równomiernie z działalnością w tej mierze całej Europy zachodniej.

LIST DO KSIĘDZA CZESŁAWA ORACZEWSKIEGO

(17 grudnia 1918 r.)

W gorączce politycznej, która wówczas panowała w Polsce a szczególnie w Warszawie, nie było dnia bez wiecu lub pochodu. Atmosfera ta sprzyjała powstawaniu przemijających trybunów ludowych. Do nich należał w tych dniach ks. Oraczewski, który dnia 15 grudnia 1918 przemawiał na wiecu odbytym w sali cyrku, po czym poprowadził pochód do Belwederu, by w adiutanturze złożyć rezolucje wiecowe domagające się utworzenia rządu «z najlepszych ludzi, przedstawicieli wszystkich dzielnic bez względu na przynależność partyjną».

Dnia 17 grudnia 1918 wręczył rtm. Wieniawa Długoszowski ks. Oraczewskiemu niżej przytoczony list, który podajemy według «Monitora Polskiego» z 18 grudnia 1918 r.

Do wielbnego księdza Czesława Oraczewskiego.

Wielebny Księżel

Całkowicie podzielam zdanie Księdza, że w obecnej chwili bardziej, niż kiedykolwiek, koniecznym jest podporządkowanie interesów partyjnych sprawie ogólnonarodowej.

Pragnąłbym jednak, aby czynniki bezpartyjne, wspomagając moją w tym kierunku działalność, wywarły zdecydowany nacisk na wszystkie bez wyjątku partie¹⁾.

Z szacunkiem

Józef Piłsudski.

Belweder, dn. 17-go grudnia 1918 r.

LIST DO MARSZAŁKA FERDYNANDA FOCH'A

(18 grudnia 1918 r.)

W drugiej połowie grudnia 1918 wyjechali delegaci Naczelnika Państwa z Kazimierzem Dłuskim na czele do Paryża dla nawiązania stosunków z oficjalnymi czynnikami Francji.

Przy tej sposobności napisał Piłsudski do Marszałka Foch'a niżej przytoczony list, który miał doreczyć adiutant Naczelnika Państwa rtm. Wieniawa-Długoszowski.

List podajemy według tekstu, ogłoszonego w broszurze K. Dłuskiego «Wspomnienia z Paryża od 4. I. do 10. VII. 1919 r.» (odb. z «Narodu», 1920). Odpis maszynowy z oryginału francuskiego jest w Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych, w aktach paryskiego Komitetu Narodowego Polskiego.

Warszawa, 18 grudnia 1918 r.

Panie Marszałku!

W chwili, w której rozpoczynam organizację armii polskiej na ziemi rodzinnej, leży mi specjalnie na sercu wznowienie najwspanialszej tradycji żołnierza polskiego: jego braterstwo broni i jego przyjaźń z armią francuską, której Pan, Panie Marszałku, jest najwyższym symbolem. Jako Polak wiem i zależy mi na tym, by to Panu powiedzieć, że wolność swej Ojczyzny zawdzięczam Waszym armiom i że za to też żywię jak najgłębszą wdzięczność.

¹⁾ T. zn. by i partie zostające pod wpływami Nar. Demokracji również podporządkowały swe interesy partyjne sprawie ogólnonarodowej.